

RENATA KAZAKAITYTĖ

SKANDINAVŲ (ŠVEDŲ) FILOLOGIJA, VILNIAUS UNIVERSITETAS, 2010

SLANGANVÄNDNING I EN SVENSK OCH EN LITAUISK SKOLA UR KÖNSPERSPEKTIV

PAAUGLIŲ SLENGO VARTOJIMAS ŠVEDŲ IR LIETUVIŲ MOKYKLOSE

BAKALAURO DARBAS

SANTRAUKA

Bakaluro darbe analizuojamas žargono vartojimas dviejose gimnazijose Švedijoje (Nackademins gymnasium) ir Lietuvoje (Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazija). Tyrimo medžiagą sudaro beveik šimtas anketų, kurias užpildė šių gimnazijų moksleiviai. Mano tikslas buvo ištirti šiandieninį skirtingų lyčių mokinių žargono vartojimą, paanalizuoti vartojimo tendencijas. Kadangi skirtingų šalių mokslininkai nesutaria, kas daugiausiai vartoja žargoną (merginos ar vaikinai) ir kas vartoja stipresnius pasakymus, pabandžiau ryškiausiai anketų pavyzdžiais parodyti dabartinę kalbinę situaciją. Siekiau giliau panagrinėti, kokius žodžius jaunuoliai vartoja tam tikruose kontekstuose ir ar išvis yra aiškių tendencijų, kurios mums leistų plačiau apibendrinti.

Išvelgiau gana aiškias tendencijas visose trijose analizės kategorijose. Visoms keturioms tirtoms grupėms (švedai/lietuviai vaikinai ir merginos) būdingas tradicinių keiksmazodžių (*velnias, po perkūnais*) ir keiksmazodžių, žyminčių vyro bei moters lytinius organus vartojimas. Šioje aprašomoje situacijoje vartojami angliški (švediškoji medžiaga) bei rusiški/lenkiški skoliniai (lietuviškoji medžiaga). Tiek švedės, tiek lietuviškos merginos akivaizdžiai vartoja daugiau senųjų, tradicinių keiksmazodžių nei vaikinai, kurie čia yra labiau linkę į stipresnius pasakymus. Antrojoje kategorijoje *Išvaizda* matome, kad mokiniai gana dažnai susieja aptariamą žmogų su gyvūnu, konkrečiu daiktu ar maisto produktu/patiekalu. Lietuviškos merginos užrašo daugiausiai būdų *stambiam* žmogui pavadinti, o lietuviai vaikinai užrašo mažiausiai sinonimų *gražiam/patraukliam* žmogui pavadinti. Kitais atvejais visos keturios grupės parodo panašius „sugebėjimus“ antrojoje kategorijoje. Vėl randame skolinių iš anglų kalbos. *Išvaizdos* kategorijoje gausu žodžių, turinčių kamieną *sex-* (arba *seks-*). Paskutiniojoje kategorijoje visose keturiuose grupėse populiariausi žodžiai beveik sutampa, tik švedės ir lietuviškos merginos užrašo daugiau žargoniškų sinonimų: švedės – pakategorėje *girtas/apsvaigęs*, lietuviškos – pakategorėje *švęsti*. Moksleiviai nevengia ir čia angliško skolinių.

Tyrimas parodė, kad abejose mokyklose yra tiek panašumų, tiek skirtumų vartojant žargoną, tačiau tyrimas yra per mažas, kad galėtume spręsti apie visos šalies kalbinę situaciją. Mokykla yra palyginus maža kalbinė bendruomenė, kurioje dėl tam tikrų priežasčių kai kurios žargonybės yra labiau vartojamos nei kitos, kurios galbūt visose šalyje nėra taip ryškiai vartojamos. Galimas atvejis, kad dalis anketose užrašytų posakių nepasieks kalbinės visuomenės ir pasiliks bei išnyks mokykloje. Tyrimas parodo, kad net mažoje kalbinėje bendruomenėje egzistuoja tam tikri žargono ir keiksmažodžių vartojimo modeliai; ir jei norime analizuoti, kas yra linkę „riebiausiai“ pasakyti – vaikinai ar merginos, turime atsižvelgti į skirtingas situacijas, kuriose dažnai pasitaiko žargonybių, nes paaiškėjo, kad merginos ir vaikinai nevienodai elgiasi skirtingose kalbinėse situacijose.